

Söderskonsult & Redovisningsbyrå AB
Fågelviksvägen 9
145 84 Stockholm

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Söderskonsult & Redovisningsbyrå AB, 556797-2814, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 700 000 (sjuhundratusen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget Söderskonsult & Redovisningsbyrå AB bedriver verksamhet inom redovisning med säte i Stockholms län. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 14 april 2010 och bedriver enligt registret följande verksamhet: bokföring, redovisning.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 januari 2018 till och med den 10 juni 2020.

Granskningen visar att bolaget brister i samtliga delar av penningtvättsregelverket. Bolaget saknar rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således inte vidtagit åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att ingå eller upprätthålla en affärsförbindelse. Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket har medfört en ökad risk för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket är av allvarlig art samt beaktar att avsaknaden av allmän riskbedömning, upprätthållande av affärsförbindelser utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom samt avsaknad av rutiner och riktlinjer gällande övervakning är av synnerligen allvarlig art.

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

Överträdelserna i efterlevnad av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 700 000 kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster och redovisningstjänster.²

Bokföringstjänster och redovisningstjänster tillhör den så kallade rådgivningssektorn. Rådgivningssektorn löper risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism exempelvis genom användning av klientmedelskonton, rådgivning samt godkännande av felaktiga intyg och andra handlingar.³

När det gäller just bokföringstjänster och redovisningstjänster löper dessa tjänster risk att utnyttjas för att legitimera illegala transaktioner och regelbrott. Tillvägagångssätt kan exempelvis vara osanna fakturor, felaktiga underlag samt illegala pengar genom dagskassor. Det är en fördel för kriminella att godkännas av en rådgivare som granskat dess underlag.⁴

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 14 april 2010 och bedriver enligt registret följande verksamhet: bokföring, redovisning. Bolaget driver verksamhet som omfattas av lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism i enlighet med penningtvättsregelverket. En sådan verksamhet står under Länsstyrelsens tillsyn.

Länsstyrelsen har den 4 mars 2020 förelagt bolaget att komma in med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som följer av penningtvättsregelverket. Därtill förelades bolaget att komma in med en uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats och som inte rapporterats till Finanspolisen under perioden den 1 januari 2018 till och med den 4 mars 2020.

Bolaget kom in med handlingar i ärendet den 18 mars 2020. Länsstyrelsen begärde komplettering i ärendet den 10 juni 2020. Kompletteringen avsåg en lista över bolagets samtliga aktiva kunder under perioden den 1 januari 2018 till och med den 10 juni 2020, faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom avseende bolagets fem största kunder samt en redogörelse för de tjänster bolaget tillhandahåller de fem största kunderna. Bolaget kom in med begärd komplettering den 29 juni 2020.

² 1 kap. 2 § första stycket 18 penningtvättslagen.

³ Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (BRÅ 2015:22) s. 118.

⁴ BRÅ 2015:22 s. 123.

Motivering till beslutet

Bolagets allmänna riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁵ Riskbedömningen ska vara dokumenterad, hållas uppdaterad⁶ och utvärderas årligen.⁷ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.⁸

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har i sitt yttrande uppgett att det inom ramen för den allmänna riskbedömningen av verksamheten bedömt att bolaget omfattas av "låg risk". Detta med hänvisning till att bolagets kunder i de flesta fall [REDACTED] [REDACTED] som [REDACTED] samt är inom sektorer eller branscher där omsättningen är [REDACTED]. Bolaget har enstaka kunder som tillhör kategorien [REDACTED] företag.

Av dokumentet "Instruktion Riskhantering och riskkontroll" framgår risktyper som bolaget har identifierat. Dessa risktyper består av legal risk, säkerhetsrisk, it-risk samt operativa risker.

Av dokumentet "Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism" under rubriken *Riskbedömning* framgår att bolaget löpande ska bedöma risken att utnyttjas för penningtvätt genom att riskbedöma de produkter bolaget erbjuder, bolagets kunder, distributionskanaler samt övriga i sammanhanget relevanta faktorer. Bolaget har därefter tagit fram risknivåer; risknivå 1 som avser stor sannolikhet för penningtvätt, risknivå 2 som avser liten sannolikhet för penningtvätt och risknivå 3 mycket liten sannolikhet för penningtvätt. Bolaget redogör därefter för olika inneboende högre och lägre risker för risknivå 1 och 2 utifrån kundtyp, distributionskanal och geografiskt område. Bolaget uppger att det räcker med att en av dessa tre kategorier klassas som högrisk för att kunden ska hanteras som hög risk, risknivå 1. Sammantaget uppger bolaget att det utifrån nämnda riskkategorier (kunder, distributionskanaler, tjänster och

⁵ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁶ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁷ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53).

⁸ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

valuta/geografiska område), är låg risk för att bolagets verksamhet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget under den granskade perioden inte har genomfört någon allmän riskbedömning i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. I de handlingar som har getts in har bolaget inte redogjort för vilka tjänster det tillhandahåller. Bolaget har enbart berört att dess ”produkter” ska riskbedömas, men några ”produkter”/tjänster har inte identifierats. De risktyper, legal risk, säkerhetsrisk, it-risk samt operativa risker, bolaget har identifierat har heller inget samband med de tjänster som avses i penningtvättsregelverket att göra. Syftet med en allmän riskbedömning är att besvara frågan om och hur bolagets tjänster kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet.

Någon bedömning eller beskrivning av vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende verksamhetens tjänster, kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhetsspecifika omständigheter har inte gjorts av bolaget. Bolaget hänvisar visserligen till kundtyper, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer, men det framgår inte något om vilka kunderna är, vilka distributionskanalerna som bolaget har eller vilken geografisk tillhörighet som verksamhetsutövaren och dess kunder har. I avsaknad av dessa uppgifter går det heller inte att bedöma vilken risk som dessa faktorer är förknippade med. Bolaget har istället för att bedöma faktorerna inom ramen för den allmänna riskbedömningen använt dem vid bedömningen av kundprofiler.

Bedömning och analys av hur de olika faktorerna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker saknas. Bolaget uppger dock att risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism sammanlagt är låg. Såsom Länsstyrelsen konstaterat ovan har bolaget inte redogjort för vilka tjänster, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten. Förutsättningar saknas därför för att göra en sammanvägd bedömning av hur stor risken är för att de tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I den allmänna riskbedömningen ska även information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnat om penningtvätt och finansiering av terrorism vägas in. Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till bolagets storlek och art samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget inte heller beaktat dessa aspekter.

Länsstyrelsen bedömer att det bolaget anger i dokumenten ”Instruktion riskhantering och riskkontroll” samt ”Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” inte utgör den allmänna riskbedömning som bolaget är skyldigt att genomföra enligt kraven i penningtvättsregelverket. Bedömningen är således att bolaget inte har vidtagit lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

Det ska i sammanhanget tilläggas att det av dokumenten heller inte framgår när de upprättades eller när de eventuellt utvärderades eller justerades.

Länsstyrelsen bedömer mot bakgrund av vad som angetts ovan att bolaget saknar en allmän riskbedömning av verksamheten vilket utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har inte genomfört någon allmän riskbedömning av verksamheten under den granskade perioden och saknar därmed insikt för hur verksamhetens tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning.⁹

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en allmän riskbedömning. I avsaknad av en allmän riskbedömning saknas förutsättningar att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning.

Av handlingarna som getts in i ärendet framgår att bolaget visserligen har tagit fram tre olika risknivåer att placera kunderna i. Bolaget har dock inte beaktat riskfaktorer anpassade efter verksamhetsspecifika omständigheter och förknippade med bolagets kännedom om kunderna utan har istället vid sitt arbete med att skapa kundernas riskprofiler vägt in riskfaktorer som har betydelse vid genomförande av en allmän riskbedömning.

Länsstyrelsen har noterat att bolaget i praktiken har tilldelat sina kunder riskprofiler, i vart fall bolagets fem största kunder. Samtliga kunder bedöms tillhöra risknivå 3, mycket liten sannolikhet för penningtvätt. Mot bakgrund av vad som anges ovan saknar dock bolaget verklighetsanpassade kundprofiler och därmed praktiska förutsättningar att genomföra en riskkvalificering av sina kunder.

⁹ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

Länsstyrelsen bedömer således att bolagets kunder inte tilldelats riskprofiler i enlighet med vad som framgår av penningtvättslagen. Riskkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomståtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen riskkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund. Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte tilldela sina kunder verklighetsanpassade riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹⁰ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹¹

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas när en affärsförbindelse etableras. Om verksamhetsutövaren inte har en affärsförbindelse med kunden, ska åtgärder för kundkännedom vidtas, (i) vid enstaka transaktioner som uppgår till ett belopp motsvarande 15 000 euro, (ii) vid transaktioner som understiger ett belopp motsvarande 15 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner och som tillsammans uppgår till minst detta belopp.¹²

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹³ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁴ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art.¹⁵ Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motivera risken som kan förknippas med kunden.¹⁶ Den löpande uppföljningen innebär

¹⁰ 2 kap. 8 § penningtvättslagen.

¹¹ Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹² 3 kap. 4 § penningtvättslagen.

¹³ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁴ 3 kap. 7-8 §§, 10-11 §§ penningtvättslagen.

¹⁵ 3 kap. 12 § penningtvättslagen.

¹⁶ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.¹⁷

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.¹⁸ Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.¹⁹

Verksamhetsutövaren ska på ett föreskrivet sätt²⁰ dokumentera vidtagna åtgärder för kundkännedom samt bevara dokumentationen.²¹ Verksamhetsutövaren ska vidare bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med kunder inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.²² Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståndet skedde.²³

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden för att kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²⁴

¹⁷ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

¹⁸ Prop. 2016/17:173, s. 248.

¹⁹ 2 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

²⁰ 3 kap. 3 § andra och tredje styckena, 4 § andra och tredje styckena, 5 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 9 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²¹ 3 kap. 12 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²² 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

²³ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

²⁴ 3 kap. 1 § penningtvättslagen.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen kan av bolagets dokumentation ”Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” konstatera att bolaget under rubriken *Grundläggande åtgärder för kundkännedom* har en rutin för kundkännedomsåtgärder. Länsstyrelsen bedömer dock inte att rutinen är tillräcklig. Bolaget uppger att för att uppnå god kundkännedom måste kunden/företrädare för kunden identifieras och identiteten sedan kontrolleras. Härtill ska verklig huvudman kontrolleras liksom affärsförbindelsens art och syfte. Saknas underlag nekas kunden att ingå affärsförbindelse.

Bolaget uppger att fysisk identifiering sker med godkänd legitimationshandling genom besök på kontor. Uppgifter avseende namn, adress och personnummer som angivits jämförs med uppgifter i SPAR. Kopia av utländsk identitetshandling ska alltid sparas. Det framgår dock inte vilka identitetshandlingar bolaget accepterar. Det framgår heller inte att bolaget ska dokumentera åtgärden annat än för personer som saknar svensk identitetshandling. Vidare saknar bolaget rutiner för kontroll av fysiska personer på distans samt rutin för att kontrollera persons behörighet att företräda kund genom kontroll av fullmakt, förordnande eller annan motsvarande behörighetshandling.

Vad gäller kontroll av verklig huvudman uppger bolaget att kontroll sker genom att bolaget skaffar sig information om det finns ägare med en ägarandel på mer än 25 % eller andra fysiska personer som utövar ett bestämmande inflytande över kunden. Det framgår dock inte hur verklig huvudman kontrolleras eller vilken vidare utredning bolaget gör utifrån de eventuella uppgifter som framkommer. Vidare framgår heller inte om och hur det kontrolleras om kunden är etablerad i ett land som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högriskredjeland.

Vad gäller personer i politiskt utsatt ställning (PEP) och sådana personers nära anhöriga och kända medarbetare har bolaget angett att skärpta åtgärder för att uppnå god kundkännedom ska utföras om denne vill inleda en affärsförbindelse med bolaget. Det saknas dock uppgifter om vad för information som ska inhämtas och hur den ska inhämtas vilket är en brist. Det framgår heller inte vilka lämpliga åtgärder bolaget avser att vidta för att ta reda på varifrån tillgångarna kommer eller att bolaget har att tillämpa skärpt fortlöpande uppföljning av affärsförbindelsen samt övervaka aktiviteter och transaktioner i förhöjd omfattning.

Vidare har bolaget uppgett i sitt dokument ”Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism”, så som framgått ovan, att bolaget ska inhämta information från kunden om affärsförbindelsens art och syfte. Det saknas dock även här rutiner för hur själva inhämtningen ska gå till och hur den ska följas upp.

Enligt penningtvättsregelverket finns krav på att verksamhetsutövare ska ha skärpta åtgärder för kundkännedom när det är motiverat för att hantera risken som kan förknippas med kundrelationen. Bolaget har uppgett i sitt dokument ”Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” att skärpta åtgärder för kundkännedom ska vidtas vid hög risk för penningtvätt. Ett fördjupat sätt att inhämta information är, enligt bolaget, att begära dokumentation eller på

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

annat sätt inhämta information som stödjer kunds uppgift. Länsstyrelsen kan konstatera att det framgår att bolaget ska vidta skärpta åtgärder vid vissa situationer, men det framgår inte vad dessa skärpta åtgärder består av eller vilka uppgifter som ska begäras in, vilket är en brist.

Länsstyrelsen bedömer därmed att bolaget under tillsynsperioden har saknat tillräckliga rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder.

Länsstyrelsen har av bolaget begärt in exempel på faktiskt vidtagna kundkännedsåtgärder avseende bolagets fem största kunder. Länsstyrelsen har även begärt in en lista på bolagets samtliga aktiva kunder under tillsynsperioden.

De kundkännedsåtgärder som Länsstyrelsen fått del av avseende bolagets fem största kunder är likartade och består av kopior av registreringsbevis för kunden, identitetshandling i form av körkort, registerutdrag avseende verklig huvudman och uppdragsavtal avseende affärsförbindelsen samt standardmässiga svar utifrån de uppgifter Länsstyrelsen uppgett i sin begäran att kundkännedsåtgärder ska bestå av. Bolaget har bedömt att de fem största kunderna samtliga utgör mycket liten risk för penningtvätt.

Länsstyrelsen kan konstatera att det inte framgår av handlingarna när kontroll av kundens identitetshandling gjordes eller när kontroll av verklig huvudman genomfördes. Länsstyrelsen noterar att bolaget inte synes ha någon checklista eller dylikt för inhämtande av kundkännedsuppgifter. Det är därför delvis oklart för Länsstyrelsen hur uppgifterna hämtas in och om bolaget skriver ett dokument för varje affärsförbindelse som ingår i enlighet med det underlag som lämnats in.

Länsstyrelsen bedömer med beaktande av bolagets svar att det inte visat att syftet med de dokumenterade uppgifterna varit att uppnå kundkännedom enligt penningtvättsregelverket. I denne bedömning beaktar Länsstyrelsen att bolaget inte har dokumenterat datumet för bland annat när kunds identitetshandling kontrolleras. Bolagets svar (kundkännedsuppgifter) framstår i stora delar som standardmässiga och det framgår inte att bolaget skulle använda en checklista eller annan handling för att inhämta uppgifterna. Bolagets bristande rutiner och riktlinjer vad gäller kundkännedsåtgärder ger heller inte bolaget förutsättningar för att utföra åtgärder som krävs i praktiken.

Länsstyrelsen konstaterar att flera av bolagets största kunder och det stora flertalet av bolagets kunder överlag är verksamma i kontantintensiva branscher. Med hänsyn till detta samt verksamhetens art och vad som i övrigt kännetecknar den typen av verksamhet bedömer Länsstyrelsen därför att den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med granskade kundrelationer i vart fall har varit och är minst normal. Med beaktande av detta bedömer Länsstyrelsen att bolaget inte har vidtagit de åtgärder som krävs för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket för att hantera risken med kundrelationen.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att bolaget inte har tillräckliga rutiner och riktlinjer för kundkännedom. Inte heller uppfyller bolaget kraven på att vidta tillräckliga kundkännedsåtgärder i praktiken. Rutinerna och riktlinjerna ska

vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer. Rutinerna och riktlinjerna ska användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i sin allmänna riskbedömning.²⁵ Underlåtenheten att upprätta tillräckliga rutiner och riktlinjer, utgör enligt Länsstyrelsens bedömning en allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket, vilket har medfört en ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte har beaktat förbudet mot att ingå och upprätthålla affärsförbindelser trots att bolaget inte har haft tillräcklig kännedom om sina kunder. Utredningen i ärendet visar att bolaget trots avsaknad av en allmän riskbedömning och verklighetsanpassade kundprofiler har bedömt, i vart fall sina fem största kunder, som förknippade med mycket låg risk. Som framgått ovan bedömer Länsstyrelsen att bolagets kunder förknippas med i vart fall normal risk varför de nu vidtagna kundkännedomsåtgärderna inte varit anpassade efter risken med kundrelationen. Tilläggas ska att flera av de granskade kunderna är i kontantintensiva branscher och branscher som är vanligt förekommande när det gäller ekonomisk brottslighet. Bolaget har således upprätthållit de fem affärsförbindelserna som granskats utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom. Det saknas skäl att utgå ifrån att bolaget skulle hantera sina övriga affärsförbindelser på annat sätt. Överträdelser av förbudet att ingå och att upprätthålla affärsförbindelse utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.²⁶ De interna rutinerna och riktlinjerna ska säkerställa att kontrollen av lämpligheten är proportionerlig i förhållande till personens arbetsuppgifter och funktion samt den allmänna riskbedömningen av verksamheten.²⁷

Verksamhetsutövaren ska också se till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen. Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån

²⁵ Prop. 2016/17:172 s. 212 ff.

²⁶ 2 kap. 13 § penningtvättslagen.

²⁷ 2 kap. 7 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.²⁸

Verksamhetsutövaren ska vidare dokumentera utbildningar som genomförts. Av dokumentationen ska framgå vad utbildningen innehåller, namnen på deltagarna samt datumet för utbildningen.²⁹

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.³⁰

Länsstyrelsens bedömning

Vad gäller rutiner för lämplighetsprövning har bolaget ett särskilt dokument benämnt "Lämplighetsprövning". Av dokumentet framgår bland annat att syftet är att klargöra vilka som omfattas av lämplighetskraven. Det framgår att ledande befattningshavare och befattningshavare med ansvar för verksamhetsområden ska uppfylla lämplighetskraven. Lämplighetsprövningen ska alltid utföras när en ny person utses till ledande befattningshavare. Prövningen ska också utföras innan en person utnämns till ett nytt och viktigare uppdrag eller när ansvarsområdet utvidgas väsentligt. Vidare ska prövningen utföras då personens tillförlitlighet, lämplighet eller kompetens blir ifrågasatt på det sätt som avses i denna standard.

Länsstyrelsen kan konstatera att rutinen pekar ut vissa befattningshavare och vissa situationer och inte samtliga anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. I och med att lämplighetsprövningen inte avser samtliga anställda som bolaget är skyldigt att lämplighetspröva anser Länsstyrelsen att bolaget saknar en tillräcklig rutin i denna del.

När det kommer till utbildning uppger bolaget i "Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism" under rubriken 4. *Utbildning* att anställda som kommer i kontakt med kunder ska genomgå utbildning i frågor som rör penningtvätt och finansiering av särskilt allvarlig brottslighet. Utbildningen utformas utifrån de risker som bolaget identifierat i verksamheten och ska bestå av en genomgång av; innehållet i lagar och föreskrifter samt denna policy, trender inom området, verkliga händelser typ domar från tingsrätt och hovrätt, material som Finanspolisen tillhandahåller samt incidenter i verksamheten. Vidare ska anställda löpande informeras om ändringar i regler om penningtvätt och finansiering av särskild allvarlig brottslighet och tillämpningen av dessa. Bolaget

²⁸ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁹ 2 kap. 9 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁰ 2 kap. 15 § penningtvättslagen.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

ska enligt sin rutin ha upprättat ett särskilt utbildningsregister där utbildningens innehåll, deltagare och datum för genomförd utbildning ska dokumenteras.

Bolaget har i yttrandet till Länsstyrelsen uppgett att de anställda genomgått utbildning vid sammanlagt fyra tillfällen under tillsynsperioden. Utbildningen har avsett genomgång av informationsbroschyren vid ett tillfälle, bolagets interna rutiner och riktlinjer samt bolagets antagna policydokument vid två tillfällen samt utbildning om olika domar rörande penningtvätt. Bolaget har även uppgett att samtliga sju anställda deltog, men att dokumentation på detta saknas.

Länsstyrelsen anser mot bakgrund av vad bolaget har uppgett att det inte har visat att det uppfyller kraven i penningtvättsregelverket vad gäller utbildning av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget har i "Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism" uppgett att bolaget har upprättat ett särskilt utbildningsregister där utbildningens innehåll, deltagare och datum för genomförd utbildning ska dokumenteras. Trots detta har bolaget till Länsstyrelsen uppgett att det saknas dokumentation över genomförda utbildningstillfällen. Även om bolaget har en dokumenterad rutin för utbildning har det inte visat att rutinen tillämpats i praktiken.

Utbildning och information som bolaget är skyldigt att tillhandahålla ska omfatta det gällande penningtvättsregelverket. Utbildningen ska också hjälpa bolagets personal att känna igen och hantera misstänkta transaktioner. Detta förutsätter att bolagets personal har kännedom om verksamhetens allmänna riskbedömning och övriga interna rutiner och riktlinjer som bolaget har upprättat till följd av kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen bedömer att bolaget inte visat att det uppfyller kraven i penningtvättsregelverket i denna del.

Länsstyrelsen bedömer även att bolagets rutiner för skydd och förbud mot repressalier är otillräckliga. Bolaget har i dokumentet "Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism" under rubriken *Skydd av anställda* uppgett att de anställda ska utbildas kring och ta del av gemensam policy avseende hantering av ärenden, id-kontroll och hantering av hotfulla situationer. Om någon anställd utsätts för hot eller påtryckning ska detta utan dröjsmål rapporteras till den ansvarige, eller om denne inte är tillgänglig, till bolagets särskilde utsedde befattningshavare. Incidenten ska dessutom rapporteras till närmaste chef. Ansvarige ska utreda sådana incidenter och använda kunskapen från dessa för att uppdatera de rutiner som finns för att skydda de anställda samt vidta relevanta åtgärder i det enskilda fallet. Länsstyrelsen kan dock konstatera att det inte framgår vilka dessa åtgärder är eller vilket stöd den enskilde kan få om något händer. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget inte följer penningtvättsregelverket heller i denna del.

Länsstyrelsens bedömning är sammantaget att bolaget under den granskade perioden har löpt ökad risk för att bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att rutiner och riktlinjer avseende bolagets anställda och uppdragstagare är otillräckliga eller inte visats ha efterlevts i praktiken.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.³¹ Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.³² Skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.³³ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att tjänster kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.³⁴ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.³⁵

Om verksamhetsutövaren har skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).³⁶

Vidare ska verksamhetsutövaren på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.³⁷ En verksamhetsutövare ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.³⁸ Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart.³⁹

Det råder tystnadsplikt i fråga om bedömning som utförs, har utförts eller kommer att utföras enligt 2 §, eller att uppgifter har lämnats enligt 3 eller 6 §§.⁴⁰

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har i dokumentet ”Instruktion riskhantering och riskkontroll” uppgett under rubriken 1. *Ansvar* att bolagets anställda är ”first in line of defence”, vilket innebär att de i ett första led bär ansvaret för intern kontroll och riskhantering. Därmed vilar ansvaret för riskkontrollen där risken har sitt ursprung. Det innebär att varje anställd är ansvarig för att hantera risken. Av dokumentet ”Instruktion

³¹ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

³² 4 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

³³ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

³⁴ 3 kap. 2 §, 3 § första stycket penningtvättslagen.

³⁵ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

³⁶ 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

³⁷ 4 kap. 6 § penningtvättslagen.

³⁸ 4 kap. 7 § penningtvättslagen.

³⁹ 4 kap. 1 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴⁰ 4 kap. 9 § penningtvättslagen.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” under rubriken *Kontroll vid affärsförbindelser* framgår att fortlöpande kontroll av kunder ska ske systematiskt i syfte att upptäcka misstänkta beteenden hos kunder. Dessa analyser ska granskas manuellt och resultatet av granskningen ska dokumenteras. Av nämnda dokument framgår även att skärpta kundkännedomsåtgärder ska vidtas vid misstanke om penningtvätt. Dock anges det inte vilka kontroller eller åtgärder som utgör bolagets skärpta kundkännedomsåtgärder.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget saknar rutiner och riktlinjer gällande övervakning. Bolaget uppger att det genom bolagets anställda fortlöpande ska kontrollera sina kunder. Det framgår inte på något sätt hur kunderna ska kontrolleras eller hur bolaget ska upptäcka aktiviteter och transaktioner som avviker från vad bolaget har anledning att räkna med. Det framgår heller inte vilka omständigheter som kan motivera närmare granskning och utredning samt hur sådan granskning eller utredning ska genomföras.

När det gäller rapportering uppger bolaget i dokumentet ”Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” under rubriken *Rapporteringsrutiner* att anställda ska rapportera misstänkta ärenden till den ansvarige som därefter har att fatta beslut om uppgiften ska lämnas till Finanspolisen. Den ansvarige ska sedan rapportera samtliga fall av misstanke om penningtvätt som framkommit vid uppföljning av affärsförbindelse och som kvarstår efter en fördjupad granskning av ärendet utan dröjsmål till Finanspolisen. Detta gäller även då bolaget avstår att inleda en affärsförbindelse eller att utföra en transaktion på grund av misstanke om penningtvätt. Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en transaktion trots misstanke om penningtvätt ska uppgift om detta lämnas till Finanspolisen i efterhand. Den ansvarige ska dokumentera och arkivera samtliga rapporter avseende misstänkta ärenden, samt ärenden som lämnats till Finanspolisen i särskilt arkiv hos bolaget. Rapportering till Finanspolisen ska ske på det sätt som myndigheten anvisar.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets rutiner för rapportering inte är tillräckliga. Det framgår inte med tillräcklig tydlighet att bolaget ska vidta skärpta åtgärder och andra nödvändiga åtgärder som behövs om avvikande transaktioner eller aktiviteter uppmärksammas. Så som konstaterats ovan har Länsstyrelsen även bedömt att bolaget saknar rutiner för skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom. Det framgår heller inte att bolaget skulle ha ett system på plats för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida bolaget under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art. Att den ansvarige ska dokumentera och arkivera samtliga rapporter som lämnats till Finanspolisen innebär inte att bolaget har ett strukturerat och sökbart system, elektroniskt eller manuellt, för uppgiftslämning.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering saknas eller är otillräckliga och att detta innebär att bolaget har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att överträdelsen är av synnerligen allvarlig art.

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁴¹ Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁴² Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståndet skedde.⁴³

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har i sitt dokument "Instruktion åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism" under rubriken *Registerfrågor och arkivering* uppgett att för att uppfylla uppgifts- och granskningsskyldigheten ska bolaget upprätta ett register för att kunna göra uppföljning och ett register som innehåller de uppgifter som framkommer i de fall granskningen fördjupas. Registren får innehålla uppgifter om namn, personnummer/organisationsnummer, kontonummer, adress samt övriga uppgifter som framkommit vid en kontroll eller granskning. Uppgifter från detta register får inte lämnas ut till kund. Bolaget ska bevara handlingar och uppgifter i fem år. Om det är nödvändigt för att förebygga, upptäcka eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism ska uppgifterna bevaras i högst tio år.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget saknar de rutiner och riktlinjer avseende behandling av personuppgifter som bolaget är skyldigt att ha i sin verksamhet enligt penningtvättsregelverket. Det får anses framstå som oklart vad de registren bolaget hänvisar till avser. Bolaget uppger att ett register är till för uppföljning och att ett register är till för fall när granskningen fördjupas. Avsikten med aktuell del av penningtvättslagen är att en verksamhetsutövare ska ha rutiner på plats för att bevara handlingar och uppgifter som inhämtats bl.a. när kundkännedomsåtgärder vidtagits. Detta framgår inte med önskvärd tydlighet. Bolagets exemplifiering av vad registren får innehålla är heller inte tillräckligt för att förtydliga detta. Vidare har bolaget uppgett att handlingar och uppgifter ska bevaras i fem år. Enligt penningtvättslagen ska tiden (5 år) för bevarande av handlingarna och uppgifterna räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna vidtogs, eller i de fall då en affärsförbindelse har etablerats från det att förbindelsen upphörde. Samma princip gäller i de fall då bolaget har att bevara handlingar i högst tio år. Länsstyrelsen kan slutligen

⁴¹ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁴² 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴³ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

konstatera att bolaget även saknar rutiner för behandling av personuppgifter för fällande domar i brottmål, förbud om information till den registrerade samt tystnadsplikt, vilket även detta är en brist.

Länsstyrelsens bedömning är sammantaget att bolaget under den granskade perioden har löpt ökad risk för att bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att rutiner och riktlinjer avseende behandling av personuppgifter saknas.

Intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁴⁴ När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bl.a. utse en ansvarig för regelefterlevnad⁴⁵, en centralt funktionsansvarig⁴⁶ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁴⁷. Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁴⁸ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁴⁹ Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket.⁵⁰

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget ska ha rutiner och riktlinjer avseende intern ansvarsfördelning för att säkerställa att skyldigheterna enligt penningtvättsregelverket fullgörs. Rutinerna och riktlinjerna ska omfatta information om vilken eller vilka funktioner som har utsetts och vem som innehar respektive funktion. De ska också omfatta information hur de interna kontrollerna genomförs för att säkerställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Oavsett vad verksamhetsutövaren driver för verksamhet ska denne utse en person som ansvarar för verksamhetens regelefterlevnad och interna kontroll samt rapportering till Polismyndigheten (Finanspolisen).

Av ingivna handlingar och framförallt dokumentet ”Regelefterlevnad” framgår att bolaget har en namngiven särskilt utsedd befattningshavare som i sin tur ska utse en regelansvarig person (compliance officer). Den regelansvarige har sedan bland

⁴⁴ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁵ 6 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴⁶ 6 kap. 2 § andra stycket 2 penningtvättslagen.

⁴⁷ 6 kap. 2 § andra stycket 3 penningtvättslagen.

⁴⁸ 6 kap. 2 § tredje stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁴⁹ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁵⁰ 6 kap. 4 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

annat ansvar att se till att bolagsledning och personalen har kännedom om gällande lagstiftning, att tillse att personal får regelbunden utbildning samt tillse att personalens kunskaper om gällande regelverk regelbundet kontrolleras m.m. Regelefterlevnadsansvarig är organisatorisk skild från den operativa verksamheten och är direkt underställd bolagets ledning.

Länsstyrelsens bedömer att det är otydligt vem som bär funktionen för regelefterlevnad i bolaget. Om det är utsedd befattningshavare eller regelansvarig. Det framgår heller inte vem den regelansvarige i bolaget är. Vidare framgår det inte hur den interna kontrollen ska genomföras. Av dokumentet "Regelefterlevnad" framgår mestadels ett antal uppgifter som regelansvarig har, men inget om hur de ska utföras. Länsstyrelsen bedömer därför att rutiner och riktlinjer för hur den interna kontrollen avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism saknas i bolaget.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget saknar rutiner för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkt överträdelse av penningtvättsregelverket. Även rutiner till skydd av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av bestämmelserna i penningtvättslagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av penningtvättslagen saknas i bolaget.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift.⁵¹

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁵² I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁵³ I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁵⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har

⁵¹ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁵² 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁵³ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

⁵⁴ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-10-27

Beteckning
209-4974-2020

brustit i samtliga delar av regelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget saknar en allmän riskbedömning. Bolaget har således inte haft någon allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även saknat rutiner och riktlinjer för riskprofiler, övervakning, behandling av personuppgifter samt intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser och därtill inte haft tillräckliga rutiner och riktlinjer för kundkännedomsgärder, lämplighetsprövning, skydd och förbud mot repressalier samt rapportering. Bolaget har vidare inte visat att det tillhandahållit utbildning till anställda, uppdragstagare och andra som på liknande sätt deltar i verksamheten. Bolaget har även ingått och upprätthållit affärsförbindelser utan att ha tillräcklig kännedom om kunden.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. Överträdelserna av penningtvättsregelverket är av allvarlig art och har pågått under en längre tid. Avsaknaden av allmän riskbedömning, upprätthållande av affärsförbindelser utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom samt avsaknad av rutiner och riktlinjer gällande övervakning utgör enligt Länsstyrelsens bedömning en överträdelse av synnerligen allvarlig art. Då den dokumentation över bolagets rutiner och riktlinjer som har getts in till Länsstyrelsen saknar datering utgår myndigheten ifrån att överträdelserna pågått under hela tillsynsperioden. Länsstyrelsen har heller inte tagit del av uppgifter som tyder på att bolaget justerat sin dokumentation och utgår därför ifrån att överträdelserna fortsatt pågår. Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolagets överträdelser är allvarliga varvid överträdelserna således är mer än ringa. Detta innebär att bolaget har löpt en ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Några skäl i förmildrande riktning har enligt Länsstyrelsens bedömning inte framkommit.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁵⁵ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁵⁶

⁵⁵ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁶ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

Länsstyrelsens bedömning

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn även tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁵⁷ Enligt penningtvättslagen får sanktionsavgiften bestämmas till mellan 5 000 kronor och 1 miljon euro, som nu motsvarar cirka 10 320 000 kronor. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁵⁸

Länsstyrelsen bedömer att bolaget får anses ha en god finansiell ställning. Under räkenskapsåret 2019 uppgick bolagets årsomsättning till ca 8,6 miljoner kronor. Bolaget hade vid årsskiftet 2019/20 en soliditet på 71 % och en kassa på ca 4,4 miljoner kronor.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnaden av penningtvättsregelverket är av allvarlig art och har pågått under längre tid. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget brustit i samtliga delar av regelverket. Bolaget har även trots att det inte uppnått tillräcklig kundkännedom inte iakttagit förbud mot att ingå eller upprätthålla affärsförbindelse. Risken är därmed stor att bolaget kan ha utnyttjats för penningtvätt och finansiering av terrorism. De konstaterade bristerna ligger inom bolagets kontroll. Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen tar även med i bedömningen att bolagets avsaknad av allmän riskbedömning, upprätthållande av affärsförbindelser utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom samt avsaknad av rutiner och riktlinjer gällande övervakning är av synnerligen allvarlig art.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets årsomsättning och goda finansiella ställning bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 700 000 kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 18, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 13-15 §§, 3 kap. 1-4 §§, 7-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 §§, 9-10 §§, 5 kap. 1-8 §§ 11 §, 6 kap. 1-2 och 4-5 §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁵⁷ Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 ”Förstärkta kapitaltäckningsregler” s. 240.

⁵⁸ Prop. 2016/17:173 s. 357.

- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-10 §§, 3 kap. 2-7, §§, 9 §, 12 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Detta beslut kan överklagas

Se bilaga 1.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för Enheten för tillsyn Helena Remnerud med jurist Per Claesson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Diana Berkusaite medverkat.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
-